TRÄSKYDD

AKTUELLT FRÅN TRÄSKYDDSFÖRENINGEN OCH TRÄSKYDDSINSTITUTET

ISSN 0284-8457 **TRÄSKYDDS-AKTUELLT Nr 4/98 Dec-98**

Träskyddsföreningen och Träskyddsinstitutet önskar Er alla träskyddare

GOD JUL OCH GOTT NYTT ÅR.

1998 blev året när träskyddsbranschen tog tag i problemen och beslutade avhjälpa desamma.

1999 blir ett år fyllt av träskyddsarbete för att förverkliga dessa beslut.

Torkningskravet och styckmärkningskravet på impregnerat trä ska utarbetas så att genomförandet går så smärtfritt som bara är möjligt. Samtidigt innebär informationssatsningen på impregnerat, beständigt trä att framtagning av relevant material måste ske snarast. Men innan detta sker måste den nya obligatoriska "Grundkursen i Träskydd", som hålls 2-5 februari, vara fullt utarbetad.

Miljöarbetet pockar inte mindre på att slutföras. Byggvarudeklarationer för beständigt, impregnerat trä ska redan nästa år kunna användas av medlemsföretagen.

Ur nordisk horisont ska arbetet med att få igenom samma krav i Norge som i Sverige och Finland, avseende hantering av medel innehållande koppar, krom och arsenik, slutföras.
Detta innebär att förslaget om skatt på impregnerat trä i Norge ska ersättas med att CCA, i stort, bara används på virke i markkontakt eller i marin miljö.

1999 medför naturligtvis även att en stor mängd impregnerat, beständigt virke ska produceras, kontrolleras, säljas och användas i byggnation. Förhoppningsvis sker det i en ännu större omfattning än tidigare år.

Redovisning av 1997 års produktion av impregnerat virke finns inlagd på mittuppslaget och även för 1997 innebär året glädjande nog en ökning av produktionen. Mest har, som vanligt, exporten ökat.

Trots att 1999 kommer att innebära detta myckna arbete är det inspirerande att arbeta med en bransch som andas en sådan handlingskraft och framtidstillit som träskyddsbranschen gör.

Magnus Estberg **UllaBritt Kronberg**

TRÄSKYDD utkommer med 3-4 nummer/år.
Ansvarig utgivare: Magnus Estberg, tel 08-791 23 60
Redaktör: UllaBritt Kronberg, tel 08-791 23 60, fax 08-791 22 15

SVENSKA TRÄSKYDDSFÖRENINGEN
SVENSKA TRÄSKYDDSINSTITUTET

SVENSK IMPREGNERINGSINDUSTRI HÅLLER PRODUKTIONEN UPPE

Träskyddsinstitutets produktionsstatistik för 1997 har sammanställts och visar på en fortsatt hög produktionsvolym, hög andel export, oförändrat antal producerande anläggningar och en koncentrering till vissa typer av träskyddsmedel.

Ökad totalproduktion för 1997

Svensk träskyddsindustri har visat att branschen har stor förmåga att anpassa sig efter ändrade förutsättningar och även kunnat expandera. Gentemot omvärlden ligger vi bra till vad gäller omställning till användning av alternativ till de traditionella CCA-impregneringsmedlen.

Produktionen vid impregneringsverken i Sverige omfattar 1997 totalt 603 900 m^3 impregnerade trävaror, vilket jämfört med föregående år är en ökning med 3,8 %.

Träslag	Total volym m^3 impregnerat trä	Varav export
Furu	471 600	152 250
Gran	132 300	127 750
Bok	500	0

Tabell 1
Total volym impregnerat trä 1997, fördelat på träslag

Antalet impregneringsanläggningar är oförändrat

Under 1997 var totalt 113 anläggningar i produktion. Vid 112 anläggningar impregnerades enbart furu eller furu/gran. Granimpregnering skedde vid 29 anläggningar, varav en impregnerade enbart gran.

Jämfört med föregående år är antalet producerande anläggningar detsamma. Under 1997 fanns även ett fåtal anläggningar med produktionen "vilande" sedan tidigare år.

Trots att andelen anläggningar är oförändrad har produktionen totalt sett ökat under 1997 med ett stort impregneringsverks produktion (drygt 22 000 m^3).

Exporten fortsätter att öka

Volymen tryckimpregnerat virke fortsätter att öka även 1997 och uppgår totalt till 280 000 m^3, vilket jämfört med föregående år är en ökning med 5,3 %. Eftersom andelen tryckimpregnerat virke för export av den totala volymen impregnerat virke för 1997 är ungefär lika som föregående år (46 %), har produktionsökningen för 1997 fördelat sig på såväl hemma- som exportmarknaden.

De största exportmarknaderna är Storbritannien, Norge och Danmark. Den senare har varit mycket "het" under 1996, då Danmark krävde importförbud för arsenikimpregnerat virke. Något förbud trädde dock aldrig i kraft under 1996 utan först i november 1997. Detta kan ha påverkat siffrorna för 1997. Storbritannien är vår största exportmarknad. Dit gick ca 91 000 m^3; till allra största delen gran.

Träslag	Export av impregnerat trä 1997	1996	% ökning
Furu	152 250	142 000	7,2
Gran	127 750	124 000	3,1
Totalt	280 000	266 000	5,3

Tabell 2
Export av impregnerat trä åren 1996 och 1997, fördelat på träslag, m^3.

Koncentration till vissa typer av träskyddsmedel

I dagens situation sker naturligt en koncentrering till vissa typer av träskyddsmedel för den totala volymen impregnerat trä (såväl inhemsk marknad som export):

1. Koppar-/krom-/arsenikmedel för i huvudsak export, nordisk marknad för NTR/A samt NTR/AB för Norge.
2. Kopparmedel för huvudsakligen inhemsk marknad för NTR/AB (motsvarande).

Vattenbaserade träskyddsmedel för hemmamarknaden

De senaste årens kraftiga ökning av träskyddsklass AB (träskyddsmedel utan arsenik och krom) för hemmamarknaden, verkar ha mattats av och stabiliserats runt 50 %.

Andelen krom-/kopparmedel har minskat och för 1997 impregnerades i stort sett inget med CCB-medel. Ytterligare en medelstyp som så gott som totalt försvunnit på hemmamarknaden (och export-marknaden) vad gäller vattenlösliga medel, är de metallfria. Endast 25 m^3 har impregnerats med detta medel 1997.

Träskydds-medelstyp	Volym impregnerat trä m^3-97 Furu, sågat och hyvlat virke, hemmamarknaden
CCA	99 350
CCP	8 450
CCB/CC	125
C-medel	130 550
Metallfria	25
Totalt	238 500

Tabell 3
Volym impregnerat trä, m^3 furu, sågat/hyvlat 1997 på hemmamarknaden (sortiment som vanligen motsvarar byggvaruhandelns utbud av tryckimpregnerat trä).

Oljelösliga träskyddsmedel

Produktionen 1997 uppgick till totalt 23 100 m^3, varav den största delen utgjordes av fönster- och dörrsnickerier.
Jämfört med föregående år visar produktionen på en minskning med 11,1 %.
Även exporten av oljeimpregnerade trävaror (främst fönster) minskade jämfört med 1996. Här var minskningen så stor som 73,8 %.

Kreosotimpregnering

Under 1997 impregnerades totalt 55 000 m^3 med kreosot, huvudsakligen furu, men här ingår även en mycket liten mängd bokslipers. För kreosotimpregneringen har en ganska kraftig minskning av produktionen skett jämfört med föregående år (55 000 resp 73 100), vilket motsvarar en minskning med 24,7 %. Minskningen är troligtvis temporär och beror förmodligen på strukturförändringar i kreosotimpregneringsbranschen.
Kreosotimpregnerade stolpar står för hela exportvolymen, som för 1997 är 22 500 m^3.
Här har en ökning på närmare 16 % skett.

Träslag	Sortiment Slipers	Stolpar	Övrigt
Furu	19 100	35 300	600
Bok	500	0	0

Tabell 3
Produktion av kreosotimpregnerat virke 1997, fördelat på träslag och sortiment (övrigt är sågat/hyvlat virke samt stängselstolpar).

Beställning av rapporten

Rapporten (Medd nr 173) med impregneringsindustrins produktion för 1997 kan beställas från Svenska Träskyddsinstitutets kansli på fax 08/791 22 15.

Samtliga impregneringsverk som medverkat i statistiken erhåller ett exemplar av rapporten kostnadsfritt.

Komplement till kort resumé från NTR-dagarna på Lofoten 1998

Föredraget "*10 års praktisk erfarenhet av chrom- och arsenfri tryckimpregnering*" av Dr. Stephan Breyne från Dr. Wolman GmbH/BASF AB var inte med i specialnumret om årets NTR-dagar. Detta berodde på att föredraget inte fanns nedskrivet, men nu har vi fått ett sammandrag att referera till:

Cu-HDO baserade träskyddsprodukter har använts i 10 år för tryckimpregnering i Europa. I Tyskland impregneras i dag ca 50% av den totala volymen impregnerat trä i AB- och A-situationer med sådana träskyddsprodukter.

Stephan B. presenterade statistik över de fall av skador som uppkommit efter lanserandet av Cu-HDO baserade impregneringsmedel. Denna statistik utvärderas enligt typ av impregneringsmedel, inträngningsförmåga, upptagning av impregneringsmedel och de skadeförorsakande angreppen. Framlagda fakta tolkades som positiva speciellt avseende resultat av laboratorieförsök med brunrötan *Antrodia vaillanti*.

Avseende föredraget "*Den senaste utvecklingen av Rentokils träimpregneringsmedel och kompletterande produkter*" av Mark Lynn, Rentokil Initial plc, kommer här en rättelse avseende Aquashield.

Aquashield kan *inte* tillsättas impregneringslösningen i samband med impregnering. Produkten används, utan uppblandning i impregneringslösning, efter impregnering genom doppning eller sprayning på nyimpregnerat droppfritt virke.

Jöran Jermer
IRG Secretariat
Drottning Kristinas väg 33 A
100 44 STOCKHOLM

A PORTO BETALT

Avs: Sv Träskyddsföreningen/Sv Träskyddsinstitutet
Box 5673
SE-114 86 STOCKHOLM

Träskyddet är på frammarsch inom forskningen och har doktorerat igen

Den 2 december, bara ett halvår efter disputationen om artificiell hundnos mot röta, disputerade Marie-Louise Edlund på " Durability of wood in ground contact. Tested in field and laboratory."

Avhandlingen handlar om beständighet av virke i markkontakt, vilket provats både i fältförsök och olika laboratorieförsök.

Trä som skall användas utomhus, både i och ovan mark, angrips lätt av olika typer av vednedbrytande organismer. För att förhindra skador på träkonstruktioner i dessa miljöer, kan man använda naturligt beständiga träslag eller kemiskt skyddat trä. I bägge fallen är det viktigt att man i förväg med hjälp av standardiserade provningsmetoder kan prova det material som skall användas.

I Sverige har man sedan mer än 50 år testat träskyddsmedel i fältprovningar. Dessa provningar, som utförts på flera fält och bl.a. i Simlångsdalen i Halland, har som regel varit utslagsgivande men tidsödande att utföra. Under åren har olika laboratorieprovningar därför utvecklats på flera håll i världen och vissa är nu standardiserade inom Europa. I takt med att nya träskyddsmedel har utvecklats, har det emellertid visat sig att dessa metoder inte är tillräckligt heltäckande för att korrekt spegla beständigheten hos impregnerat trä.

Marie-Louise Edlund har undersökt konsekvenserna av att exponera oimpregnerat trä för kontakt med jordprover som innehåller olika typer av vednedbrytande mikroorganismer. Försöken har undersökts dels i fältförsök, dels på laboratorium.
Det visar sig att såväl obehandlat som impregnerat trä har olika beständighet mot de vednedbrytande mikroorganismerna (som utgörs av svampar och bakterier). För att bedömningen av träets beständighet ska bli relevant måste träet exponeras för alla kända typer av vednedbrytande mikroorganismer. I sin avhandling konstaterar Marie-Louise Edlund att det finns goda möjligheter att utveckla heltäckande provningsmetoder för laboratoriemiljö som speglar påfrestningarna i naturen och som ger resultat snabbare än fältförsök.

Heltäckande provningsmetoder är mycket väsentliga för oss träskyddare. Om idéerna med rötprovning via olika jordar i laboratorieförsök blir en accepterad testmetod för impregnerat trä, kommer nya impregneringsmedel att kunna preliminärt utvärderas på ca ett år i stället för som i dag på 5 år. Träskyddsbranschen bör definitivt försöka se till att denna jordburksmetod, för provning av impregneringsmedel, blir fullt utvärderad och därefter accepterad som standardtest i Norden och övriga Europa.

Föreningen stöder finansiellt deltagandet i "Grundkurs i Träskydd"

Den den nya "Grundkursen i Träskydd", som hålls 2-5 februari, anses av Föreningen ytterst betydelsefull. Föreningen kommer därför att stödja föreningsmedlemmars deltagande i kursen med 30%, (2.340 SEK/deltagare).

Fullständigare information om kursen skickas ut separat och kan fås från Föreningens kansli.

Välkänd träskyddsprofil har uppnått mogen ålder

Ingvar Johansson, "Torparn", fyllde 50 år den 29 nov.

Ingvar, som sedan många år bl.a. arbetat med godkännande av impregnerat trä på SP, har med sitt fria och trivsamma sätt lyst upp hela träskyddsbranschen.

När Ingvar kommer på inspektionsbesök gäller det långt ifrån bara kontroll.
Besöket innebär, för impregneringspersonalen, även ett välkommet tillfälle att få diskutera träskyddsproblematik. Ingvar har nämligen under åren skaffat sig en gedigen kunskap om träskydd, som han delar med sig av under sina kontrollbesök.
Om sanningen ska fram så kanske det inte bara är träskydd som snackas under besöken. Nu och då så kommer det väl en och annan vits också.

Grattis Torparn till dina 50 år från oss övriga träskyddare, som nästan samtliga redan tidigare uppnått mogen ålder.

Var kreativ eller lär Dig finska!

Vid höstens träskyddsmöte i Borås kom ett förslag att en finsktalande person skulle, åt svenska träskyddsbranschen, översätta Kestopuu.

Syftet var naturligtvis att få fram ett slagkraftigt produktnamn på impregnerat, beständigt trä.

Mot denna bakgrund utlyser vi nu en tävling om bästa produktnamnet på vårt beständiga virke.

Vinnaren får som pris beständigt virke till ett altangolv. På detta altangolv ska sedan en högtidlig champagneinvigning av det nya produktnamnet ske.

Fundera över julen och skicka därefter in ert förslag till Föreningens kansli före februari utgång.